

Forslaget om å slå sammen HV og Hæren truer dugnadsånden i Heimevernet, mener Jan Tore Berg-Hansen.

Dugnadsånden er truet

AV **JAN TORE BERG-KNUTSEN**, HV-MAJOR. GIKK NYLIG AV ETTER 14 ÅR SOM LEDER AV LANDSRÅDET I HV.

Forslaget om å slå sammen Heimevernet (HV) og Hæren er gamle og kjente påstander. Men det blir i forslaget ikke påvist at sammenslåingen vil gi sentrale synergieffekter. Det er bare Hærens ønske om å få alminnelig kommando over HV som ligger bak.

HVs mål i den nye strukturen er 5 000 soldater i innsatsstyrken og 40 000 i forsterknings- og oppfølgingsstyrken.

45 000 soldater er etter min mening vurdering det absolutt nedre minimum for at vi skal ha et landsdekkende, desentralisert HV.

HV består stort sett av frivillige, blant våre 14 000 befall er frivillighetsgraden svært høy. Mye av aktiviteten er fortsatt tuftet på dugnadsånd og interesse for forsvaret. I de over 250 HV-områdene ytes det en ikke ubetydelig innsats å holde interessen og motivasjonen oppe, og det til tross for manglende midler til øvelser. Den frivillige innsatsen er noe av HVs egenart, noe man overhodet ikke har i Hæren.

Hæren har utviklet seg til å bli halvprofesjonell, med relativt stort innslag av

vervede soldater, noe som ser ut til å være en ønsket trend fra Hærens side. Den er sterkt sentralisert med styrker i Østerdal Garnison og i indre Troms, samt styrker til utenlandsoperasjoner, spesielt i Afghanistan. Hæren er derimot ikke særlig synlig rundt om i landet. I distriktene er det HV som har det fulle territoriale ansvar. Aktiviteten til HV blir ledet fra i alt 11 ulike distrikter, som alle har en kompetent og profesjonell ledelse. Lederne er i hovedsak rekruttert fra Hæren, men de er raskt blitt HV-entusiaster gjennom sin daglige omgang med motiverte HV-soldater.

Det er blitt hevdet at en sammenslåing av Heimevernet og Hæren vil kunne skape motivasjon og innsatsvilje. I studier og innstillinger om utviklingen av Forsvaret er det blitt hevdet at dugnadsånden fra Heimevernet ville smitte over på Hæren. Jeg tror at en profesjonell hærledelse som er vant til å omgås og å befale unge rekrutter og vervede, ville kunne ødelegge HV for godt. HV består av voksne, erfarne mennesker med god utdanning og erfaring fra arbeidslivet. Det gir et helt annet grunnlag for forsvarsutøvelsen, og en atskillig bredere kompetanse enn det Hæren vanligvis opererer med. En betydelig del av HVs

Dette er saken:

Kjell Inge Bjerga ved Institutt for forsvarsstudier og generalmajor Gullow Gjeseth har i en rapport nylig forslått at Heimevernet (HV) og Hæren bør slås sammen.

I Arbeiderpartiets program for denne fire årsperioden slår man også til lyd for et nærmere samarbeid mellom Hær og HV. Statssekretær Espen Barth Eide i Forsvarsdepartementet, signalisert nylig på møtet i Oslo Forsvarsforening at departementet ville se nærmere på et tettere samarbeid, uten at han tok ordet sammenslåing i sin munn.

I rapporten fra IFS blir det understreket at en sammenslåing vil gjøre at Hæren kan benytte Heimevernet som reservestyrke. Et felles ledelsesapparat for landstyrkene vil også være rasjonelt og en fordel rent administrativt.

egenart vil altså kunne bli borte med en sammenslåing.

ET DESENTRALISERT HV er ualmennelig viktig for forsvarsviljen i folket. Vi nordmenn er ikke vant til å tenke på oss selv som profesjonelle soldater, vi tror på verneplikten, noe både folk og politikere bekrefter gjennom undersøkelser. I de fleste kommuner bidrar Heimevernet til den generelle sikkerhetsfølelsen i befolkningen. Ikke minst blir dette tydelig ved naturkatastrofer, som for eksempel jordras og større branner. I slike tilfeller er HV ofte en avgjørende faktor for å avverge enda større skader, noe som ble dokumentert under den store skogbrannen i Froland i 2008. Den gangen ba Stortingets daværende forsvarskomite om en spesiell redegjørelse om saken ifra Landsrådet for HV, og daværende distriktssjef HV 07. HVs medvirkning var uvurderlig. Hva kunne Hæren som er stasjonert i Østerdalen og Troms gjort i dette tilfellet?

Den tidligere generalinspektør i Hæren, generalmajor Mood uttalte at Hæren ikke hadde kapasitet til å forsvare strekningen fra Majorstua til Røa i Oslo. Det tror jeg ham på, men det har eller aldri vært Hærens oppgave. Det er Heimevernet som er det nåværende lokalforsvaret. Etter min mening er Hæren blitt et ekspedisjonskorps for operasjoner i utlandet, med oppgaver som er grunnleggende forskjellige fra HVs hovedoppgaver, som er å verne, vokte og virke i kongeriket Norge.

I DAG ER Hæren preget av store mangler, og i dermed blir HV en naturlig styrkebrønn for operasjonene i utlandet. Frivillige HV-soldater utgjør et betydelig antall av våre utenlandsstyrker. I forskjellige utenlandskontingenter har tallet ligget mellom 90 og 125 soldater. Det gjør

Et symptom på den økonomiske krise

AV JAN ARILD ELLINGSEN, FORSVARS-POLITISK TALSMANN FOR FREMSKRITTPARTIET

Forslaget om en sammenslåing av HV og Hæren er et symptom på den økonomiske krisen i Forsvaret og et resultat av en årelang underfinansiering av Forsvaret. Dessverre kommer dette forslaget som en følge av at både Hæren og HV nå er så redusert at organisasjonene er marginalisert.

Fremskrittspartiet mener at Hæren må bli større og styrkes økonomisk. Hærens oppgave er i dag konsentrert om å utdanne soldater for utenlandsoperasjoner. Vi ser og at de soldatene som nå sendes til Afghanistan er profesjonelle og godt utdannet. Problemet er at Hærens oppgave i Norge er sterkt nedprioritert. Dette skyldes at Hærens størrelse og kapasitet er for liten. Dersom Hæren ble større, ville den i økende grad kunne få en mer markant tilstedeværelse i Norge.

Det er i dag Heimevernet som er vårt territorialforsvar, slik har det vært siden Hæren ble omorganisert og marginalisert. HV består av frivillige mann-

skaper, som gjør en imponerende innsats også i utenlandsoperasjoner. Men også HVs organisasjon har i de senere årene blitt kraftig redusert og omorganisert, en utvikling som etter Fremskrittspartiets mening har gått for langt. Selv om HV har fått mer moderne utstyr, har man ikke fått nok midler til å kunne gjennomføre et forsvarlig øvings- og treningsprogram. Det at HV ikke får øvd, resulterer i at "bruksverdien" reduseres. I dag er det for eksempel HV befal som ikke har møtt sine mannskaper. Disse avdelingene har derfor ikke mulighet til å være operative og klare til innsats på kort varsel, slik målet er. Et viktig poeng er jo at HV i dag ikke bare løser militære oppgaver. De skal også støtte det sivile samfunn ved ulike typer katastrofer, også dette er en beredskap som lider under manglende trening.

Fremskrittspartiet ser det ikke som noe alternativ å slå sammen HV og Hæren. Et tettere samarbeid mellom et styrket HV og en styrket hær er derimot en god vei å gå. Sammenslåingsideen er en problemstilling som skyldes en gjennomgående underfinansiering fra de rødgrønne. ■

det mulig for Hæren å virke tilfredsstillende, samt at de har nok personell til å holde operasjonene i gang. Dette styrker også HVs kompetanse, men det rett-

ferdiggjør på ingen måte en strukturell sammenslåing av Hæren og HV.

Jeg synes at man heller skulle se på en felles ledelse av Hær-Sjø og Luft. Dessuten; Sjø-Heimevernet som har fått stadig større betydning og hvor det er investert store summer i nye fartøyer, skal Hæren overta denne delen av HV også?

Avslutningsvis: Verneplikten fundamentet for Norges forsvar og bør være det. I stedet for å slå sammen Hær-HV bør HMK Garde og GSV (Grensevakten) underlegges HV. Disse enheten utdanner soldater som er skreddersydd for vår moderne HV-tjeneste. Et Heimevern hvori opptatt Hæren kan være en vel så gunstig utvikling som det motsatte. ■

TJENESTE

ELLER

FRITID?

drytech

leverer maten du trenger!

77 60 03 00

www.drytech.no

Felles landforsvar?

AV **SVERRE MYRLI**, STORTINGSREPRESENTANT OG FORSVARS-
POLITISK TALSMANN FOR ARBEIDERPARTIET

I et land som Norge er det viktig at vi har et forsvar som sees i en best mulig samfunnsøkonomisk sammenheng, samtidig som vi utnytter kompetansen både soldater og befal har tilegnet seg i et lengre tidsperspektiv. Det er derfor god grunn til å stille spørsmål ved om det er rasjonelt for Norge å holde seg med to landmilitære forsvarsorganisasjoner.

Nylig la Institutt for Forsvarsstudier (IFS) ved Kjell Inge Bjerga og Gullow Gjeseth frem en studie med navn "Heimevernet og Hæren. Landforsvaret stykkevis og delt – eller helt?". I rapporten argumenterer de for at tiden er inne for å slå sammen Hæren og Heimevernet (HV) til ett felles landforsvar.

Dette er en debatt Arbeiderpartiet ønsker velkommen, og i vårt program for 2009-2013 heter det bl.a.: "Hæren må bygges ytterligere opp, og må på sikt også samordnes i større grad med Heimevernet i retning av et landforsvar".

Enkelt sagt kan man si at Hæren er det stående landforsvaret, mens Heimevernet er det mobiliserbare, med et territorielt ansvar. Heimevernet bør i den forstand også sees på som en reserve/styrkebrønn for Hæren i løpende internasjonale operasjoner, der Hæren sliter når det gjelder langsiktig utholdenhet for sine styrker og kritiske personellkategorier.

Hva er så utfordringen for Norge når det gjelder landforsvaret? Jo, vi har ikke mulighet til å holde oss med en ren stor yrkeshær. For en nasjon som Norge er utfordringen å finne den rette balanse mellom behovet for vervede spisse av-

delinger beregnet for høyintensitets stridsoperasjoner (som i dag gjerne brukes i internasjonale operasjoner) og behovet for kvantitet, dvs. et større antall soldater ("boots on the ground"), som vi også trenger til mer lavintensitets operasjoner. Det er i dette grensesnittet en debatt om et felles landforsvar må ønskes velkommen. Med et felles ledelsesapparat for landstyrkene vil Forsvaret i både freds- og krisesituasjoner hjemme og ute raskere kunne bygge opp landmilitære kapasiteter. Dette gir fleksibilitet og bedre beredskap overfor skiftende omgivelser og nye sikkerhetspolitiske situasjoner som kan oppstå.

Samtidig er det en del ankepunkter når det gjelder sammenslåing av Hæren og Heimevernet. For det første må landforsvaret selvsagt fullfinansieres, slik at det ivaretar både den stående delen og den mobiliserbare reserven. For det andre må det ikke bli slik at den ene organisasjonen spiser opp den andre ved en evt. sammenslåing. Det er for eksempel lett å se for seg at HV vil kunne bli nedprioritert i forhold til de stående styrker hvis de blir inkorporert som en del av Hæren. Det mest fornuftige vil nok da være å legge ned både Hæren og HV, og opprette det nye landforsvaret for å sikre rett prioritering og hensyntagen til de

respektive organisasjoners oppgaver i dag. For det tredje er det viktig å få videreført noe av det som er Heimevernets egenart, nemlig dugnadsånd og frivillighet, samt den desentraliserte tilstedeværelsen i landet. Heri ligger noe av forsvarsviljen i folket.

For det fjerde vil antakelig et felles landforsvar kreve mer innsats og tid fra den enkelte vernepliktige soldat og befal. Dette innebærer at både samfunnet og arbeidsgivere må etablere gode ordninger og aksept for at den enkelte i perioder må yte plikt i Forsvaret. Her bør vi se nærmere på hvordan for eksempel Storbritannia og USA har utviklet en politikk overfor sine reservestyrker.

Tar vi hensyn til disse ankepunktene, tror jeg det ligger godt til rette for å etablere et felles landforsvar. Jeg er glad denne debatten er startet på ny, og det er viktig at vi fremover ser nærmere på mulig organisering, praktiske utfordringer og fordeler, for det eventuelt nye landforsvaret! Det vil si et moderne, effektivt og fleksibelt landinnsatsforsvar, som også ivaretar det som var fordelene med vårt tidligere mobiliseringsforsvar, – et landforsvar som kombinerer kvantitet med kvalitet, og som er innrettet mot og møter morgendagens sikkerhetspolitiske utfordringer. ■

